

Airiston historia

Aamupikajuna saapui Helsingistä Turkuun sunnuntaina kesäkuun 15 päivänä 1941, vuotta aikaisemmin avatulle asemalle, jonka oli suunnitellut yliarkkitehti Martti Wälikangas. Mukana oli puolisisensataa kutsuvierasta menossa toiselle uudisrakennukselle- vihkimään käyttöön saariston ensimmäisen matkailukeskuksen, Airiston.

Asemalta matka jatkui linja-auto kohti Paraisten Malmia, jota tuolloin kutsuttiin ”pienoiskaupungiksi”. Kaupungiksi, jossa oli 4000 asukasta, kahviloita, autoja, jäätelörattaita ynnä muita silloiseen nykyaikaiseen kaupunkikulttuuriin kuuluvaa.

Mutta ennen kuin Paraisille päästiin, oli ylitettävä lossilla Kuusiston ja Kirjalansalmen välinen Räv Sundet, vanhemmalle väestölle tuttu ”ponttoonisilta”. Kiinteä yhteys Paraisille saatiin vasta sotien jälkeen.

Alkukesän ilme oli kaunis joskin koleahko. Bussimatka Paraisille vuonna 1941 kesti tunnin. Lossi vei aikansa ja tiet ja autotkin olivat siihen aikaan vielä tasoltaan vaatimattomia.

Ja eipä yhden aikoihin Paraisille päässyt seurue voinut vielä edes väittää päässeensä perille. Edessä oli vielä matka 52-paikkaisella M/S Airisto- laivalla, joka ajoi linjaliikennettä uuteen matkailukeskukseen.

Merimatka Airistolle kesti runsaan tunnin. Aamuvarhaisella alkaneen matkan kaunein osa oli nyt edessä.

Kauniita ja kapeita salmia, pikku ulapoita, koskemattomia saaristomaisemia, jossa ei vielä ollut paljon mökkiasutusta. Lopuksi saavuttiin Airistolle, aavemmalle ulapalle, jossa navakka länsituuli nostatteli kuohupäitä aalloille ja sai aluksenkin keinahtelemaan kunnolla.

Puoli kolmen maissa alus kiinnittyi Airiston matkailukeskuksen laituriin ja matkailuyhdistyksen pääjohtaja Jalmar Castren pääsi toivottamaan vieraat tervetulleeksi. Taustatukenaan hänellä oli yhdistyksen johtokunta. Emäntä, rouva Tiuran, johdatteli vieraat kahvipöytänsä terassille. Lehtitieto kiitteli siellä pystyneen ”täysin mitoin arvostamaan sekä pöydän antimia että lumoavaa näköalaa”.

Kahvin jälkeen keräännettiin lipputangon juurelle rantaan. Oli vuorossa virallinen avajaisseremonia.

Paraisten puhallinorkesteri soitti Porilaisten marssin ja niin nousi lippu hitaasti ja arvokkaasti salkoon.

Pääjohtaja Castren julisti matkailukeskuksen avatuksi ja korosti tämän olevan lajinsa ensimmäinen edustaja saaristossa.



Airisto täyttää tarpeen, joka on jo kauan tunnettu. Samalla se korvaa yhdistyksemme matkailijakeskuksen, jonka menetimme talvisodan jälkeen. Suursaari tosin ei tietenkään ollut saaristoa siinä mielessä kuin Airisto. Puhallinorkesterin sävelten kaikuessa vieraat tutustuivat uuteen matkailijakeskukseen, ihailivat kaksikerroksista valkeaa taloa jota männyt, kuuset ja koivut ympäröivät. Metsikössä sijaitsi myös tunnettu ”Ryssänlähde”. Castren esitti myös toiveen, että lähiseutu ottaisi Airiston omakseen, omaksi matkailukeskukseksi, jonne ”pääsevät saariston raikkaasta ilmasta nauttimaan ne, jotka kaipaavat pois maanteiden ja kaupunkien tomusta”.

Avajaiset kruunasi komea päivällinen, jossa pöytäpuhujina olivat matkailijayhdistyksen toimitusjohtaja Soini, hallitusneuvos Koskenkylä kulkulaitosministeriöstä ja lääninsihteeri Juhanti lääninhallituksesta. Onnittelijoiden joukossa olivat mm. Turun kaupunginjohtaja Kurkijärvi. Oman paikkakunnan tervehdyksen esitti vuorineuvos Emil Sarlin.



Sota-aika

Matkailijakeskuksen on piirtänyt Aulis E. Hämäläinen, joka tietysti oli avajaisissa paikalla esittelemässä luomustaan. Jo alussa hanke joutui sodan jalkoihin. Rakennustyöt keskeytyivät ja avajaiset siirtyivät.

Ja vaikka avajaiset saatiin pitää kauniina varhaiskesän päivänä keskellä saariston upeaa luontoa – tosin hieman sotilaallisissa merkeissä, heitti uusi sota jo varjonsa myös Airiston ylle.

Vain kymmenen päivää myöhemmin syttyi jatkosota ja uuden matkailukeskuksen toiminta ei päässytkään suunnitellusti alkuun niin kuin matkailijayhdistys oli sitä toivonut. Rakennukset jouduttiin luovuttamaan puolustustarkoituksiin ja ne toimivat aika ajoin kenttäsairaalana.

Kiinteä liikenneyhteys Airistolle

Kuluikin aikaa ennen kuin Airisto jälleen voitiin ottaa alkuperäiseen käyttöön, mutta 50-luvun alussa matkailukeskusta päästiin vihdoinkin kehittämään tosimelessä.

Suurin ongelma oli kiinteän tieyhteyden puuttuminen ja sitä saatiin odottaa aina vuoteen 1955, jolloin Stormälön silta valmistui. Saaristotien liikenne vilkastui nopeasti ja 60-luvulla aivan räjähdysmäisesti. Kirjalan ja Kuusiston välinen ponttonisilta korvattiin riippusillalla.

50-luku oli monessa mielessä onnellista aikaa matkailukeskukselle. Airistolle saattoi päästä myös polkupyörällä ja autolla. Samalla paraislaistenkin silmät avautuivat Airiston mahdollisuuksille. Hiekkaranta tietysti houkutteli, mutta ravintola oli erityisen suosittu. Kun orkesteri illalla aloitti soiton, tanssilattia täyttyi paraislaisista ja turisteista. Oma tunnussävelkin saatiin, Pentti Viherluodon ”Aamu Airistolla”.

50-luvulla Airistolla viettiin aina kesän tullessa lakkiaisia ja niin toukokuun 31. päivästä vakiintuikin eräänlainen kesäkauden lähtölaukaus.

Pian huomattiin myös, että Airistolla kelpasi järjestää lehdistötilaisuuksia, joita monet yritykset siellä järjestivätkin. Ja kun työtahti 50-luvulla oli aivan toista kuin nykyisin, taisi moni tiedotusvälineiden edustaja asettua kalliolle päivää paistattelemaan ja sulattelemaan lounaan antimia...

Noina vuosina Airistosta syntyi käsite turisteille ja Lounais-Suomen väestölle. Matkailijayhdistys saattoi nyt hoitaa toimintaa järkevästi, mutta 60-luvulle tultaessa toiminta alkoi hieman taantua.

Wihurin omistukseen

60-luvun lopulla kävi ilmeiseksi, ettei matkailijayhdistys pystynyt enää hoitamaan Airistoa mielekkäästi. Asiakasmäärät olivat jyrkästi laskeneet ja tultiin siihen tulokseen, että toimintaa ei voida enää jatkaa alkuperäisen ajatuksen pohjalta, kaikille turisteille avoimena matkailukeskuksena.

Wihuri-yhtymä osti Airiston vuonna 1971. Hotellirakennukseen tehtiin suuria muutoksia, rakennettiin konferenssiisiipi. Tarkoituksena oli käyttää rakennusta yhtymän koulutuskeskuksena, joka olisi avoinna myös ulkopuoliselle.

Ajatus oli kuitenkin vaikeasti toteutettavissa, ja useat yritykset pitää Airistoa avoinna yleisölle epäonnistuivat. 70-luvulla Airistolla toimi vaihtelevalla menestyksellä jopa 7 ravintoloitsijaa - yhteen otteeseen Airistosta yritettiin tehdä jopa ”raittiuskahvila”. Omistaja vaihtuu ja mökkikylä saa alkunsa. Lopulta Wihuri luopui Airistosta vuonna 1980 ja kuvaan astuu Meri - Airisto Oy niminen yhtiö, jossa osakkaina toimivat mm. höyrylaiva Ukko-Pekasta ja Herrankukkarosta tuttu Pentti Oskari Kangas ja lehtimies Jorma K.Virtanen.

Meri-Airiston liikeideana oli rakentaa Airistolla korkeatasoinen mökkikylä. Ensimmäisissä suunnitelmissa oli jopa 25 000 rakennusneliötä, 250 mökkiä. Vaikka Paraisten kaupunki antoi suostumuksensa, rakentajien kiinnostus alkoi laimeta ja hanketta supistettiin alkuperäisestä.

Ensimmäiset 26 hirsimökkiä nousivat Airiston eteläiselle alueelle 1980-luvun alussa.



Ravintoloitsijapariskunta Hägg ruoriin

Samaan aikaan Meri-Airiston kanssa ravintoloitsijana Airistolla aloittivat Maija ja Mikael Hägg. Airisto oli Mikaelille jo tuttu 60-luvulta, jolloin hän työskenteli siellä vahtimestarina. 80-luvulla he vastasivat koko Airiston käytännön toiminnasta.

Häggit painostivat vahvasti vierasvenesataman ja palveluiden laajentamiseen. Ongelmana oli, että Airistolla oli hyvin suuri ravintolakapasiteetti ja siihen verrattuna olematon majoituskapasiteetti. Häggit ratkaisivat osalta ongelmaa houkuttelemalla lisää veneilijöitä.

Muutaman kerran ravintoloitsijat vielä vaihtuivat 80-luvulla, mutta 1998 Häggit palasivat, nyt Saaristohotelli Airiston omistajina yhdessä Lomapörssi Oy:n kanssa. ”

Ajatus korkean tason lomakylästä alkaa toteutua. Lomapörssi rakensi hotellin yläpuolelle 44 huoneistoa ja investoinnin kokonaisarvo oli 45 miljoonaa markkaa. Näillä seuduin ei ollut aikaisemmin koskaan ollut näin suurta yksittäistä matkailuhanketta.

Airisto Strandbo Groupin omistukseen

Ia ja Ralf Ölanderin luotsaama Strandbo Group osti vuonna 2000 Airiston liiketoiminnan. Hotellikiinteistö peruskorjattiin. Ravintolat uudistettiin ja huonekapasiteetti nousi yhteensä yhteentoista huoneeseen. Toiseen kerrokseen valmistui myös Stormen kokoustila. Saunamaailma Airisto Spa valmistui vuonna 2007.

Vuonna 2008 Strandbo Group sai uudet omistajat. Yrityksen ja sen mukana Airiston liiketoiminnan uudeksi omistajaksi tuli Capro Turism Oy.

Tänä päivänä Airisto tarjoaa enemmän mahdollisuuksia ja palveluja kuin koskaan. Herkullinen ruoka, merellinen luonto sekä monet ympärivuotiset seikkailut ja saaristoretket ovat ainutlaatuisia elämysten lähteitä.

